

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
 ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
 ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

Τὴν ἀνεγνώρισα πάραυτα εἰς τὸ φῶς τῆς σελήνης τὸ μελιχρόν, τὸ περιαγοροῦν ὄλην τὴν ἄπειρον ὀθόνην τοῦ γαληνιώντος πελάγους, καὶ κάμνον νὰ χορεύουν φωσφορίζοντα τὰ κύματα. Εἶχε βυθισθῆ ἅπαξ καθὼς ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν, εἶχε βρέξει τὴν κόμην τῆς, ἀπὸ τοὺς βοστρύχους τῆς ὁποίας ὡς ποταμὸς ἀπὸ μαργαρίτας ἔρρεε τὸ νερόν, καὶ εἶχεν ἀναδύσει ἔβλεπε κατὰ τύχην πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἦμην ἐγώ, κ' ἐκινεῖτο ἐδῶ κ' ἐκεῖ προσπαιζούσα καὶ πλέουσα. ἤξευρε καλῶς νὰ κολυμβᾷ.

Διὰ νὰ φύγω ἔπρεπεν ἐξ ἅπαντος νὰ πατήσω ἐπὶ μίαν στιγμὴν ὀρθὸς εἰς τὴν κορυφὴν, εἶτα νὰ κύψω ὀπισθεν θάμνων, νὰ λύσω τὴν αἰγὰ μου, καὶ νὰ γίνω ἀφαντος κρατῶν τὴν πνοὴν μου, χωρὶς τὸν ἐλάχιστον κρότον ἢ θροῦν. Ἄλλ' ἡ στιγμὴ καθ' ἣν θὰ διηροχόμεν διὰ τῆς κορυφῆς τοῦ βράχου ἦρκε διὰ νὰ μεῖ ἴδη ἡ Μοσχούλα. Ἦτον ἀδύνατον, καθὼς ἐκείνη ἔβλεπε πρὸς τὸ μέρος μου, νὰ φύγω ἀόρατος.

Τὸ ἀνάστημά μου, θὰ διεγράφετο διὰ μίαν στιγμὴν ὑψηλὸν καὶ δεχόμενον δαψιλῶς τὸ φῶς τῆς σελήνης, ἐπάνω τοῦ βράχου. Ἐκεῖ ἡ κόρη θὰ μεῖ ἔβλεπε, καθὼς ἦτον ἐστραμμένη πρὸς τὰ ἐδῶ. ὦ! πῶς θὰ ἐξαφνίζετο. Θὰ ἐτρόμαζεν εὐλόγως, θὰ ἐφώναζεν, εἶτα θὰ μεῖ κατηγορεῖ διὰ σκοπούς ἀθεμίτους, καὶ τότε ἀλλίμονον εἰς τὸν μικρὸν βοσκόν!

Ἡ πρώτη ιδέα μου ἦτον νὰ βῆξω, νὰ τῆς δώσω ἀμέσως εἶδησιν, καὶ νὰ κράξω: "Βρέθηκα ἐδῶ, χωρὶς νὰ ξέρω... Μὴν τρομάξῃς! ... φεύγω ἀμέσως, κοπέλα μου!"

Πλὴν, δέν ἤξεύρω πῶς, ὑπῆρξα σκαιὸς καὶ ἀτόλιμος. Κανεὶς δέν μεῖ εἶχε διδάξει μαθήματα κοσμιότητος εἰς τὰ βουνὰ μου. Συνεστάλην, κατέβην πάλιν κάτω εἰς τὴν ρίζαν τοῦ βράχου κ' ἐπερίμενα.

"Αὐτὴ δέν θ' ἀργήσῃ, ἔλεγα μέσα μου· τώρα θὰ κολυμπήσῃ, θὰ ντυθῆ καὶ θὰ φύγῃ... Θὰ τραβήξῃ αὐτὴ τὸ μονοπάτι τῆς κ' ἐγὼ τὸν κρημνὸ μου!..."

Κ' ἐνθυμήθην τότε τὸν Σισωὴν, καὶ τὸν πνευματικὸν τοῦ Μοναστηρίου, τὸν παπα - Γρηγόριον, οἵτινες πολλάκις μεῖ εἶχον συμβουλευθεῖσι νὰ φεύγω, πάντοτε, τὸν γυναικεῖον πειρασμόν!

Ἐκ τῆς ιδέας τοῦ νὰ περιμένω δέν ὑπῆρχε ἄλλον μέσον ἢ προσφυγὴ, εἰμὴ ν' ἀποφασίσω νὰ ριφθῶ εἰς τὴν θάλασσαν, μεῖ τὰ ρούχα, ὅπως ἦμην, νὰ κολυμβήσω εἰς τὰ βαθέα, ἅπατα νερά, ὅλον τὸ πρὸς δυσμὰς διάστημα, τὸ ἀπὸ τῆς ἀκτῆς ὅπου εὐρισκόμην, ἐντεῦθεν τοῦ μέρους ὅπου ἐλούετο ἡ νεᾶνις, μέχρι τοῦ κυρίως ὄρου καὶ τῆς ἄμμου, ἐπειδὴ εἰς ὅλον ἐκεῖνο τὸ διάστημα, ὡς ἡμίσεος μιλίου, ἡ ἀκρογιαλιὰ ἦτον ἄβατος, ἀπάτητος, ὅλη βράχος καὶ κρημνός. Μόνον εἰς τὸ μέρος ὅπου ἦμην ἐσχηματίζετο τὸ λίκνον ἐκεῖνο τοῦ θαλασσοῦ νεροῦ, μεταξύ σπηλαίων καὶ βράχων.

Θ' ἄφηνα τὴν Μοσχούλαν μου, τὴν αἰγα, εἰς τὴν τύχην τῆς, δεμένην ἐκεῖ ἐπάνω, ἄνωθεν τοῦ βράχου, καὶ ἅμα ἔφθανα εἰς τὴν ἄμμον μεῖ διάβροχα τὰ ρούχά μου (διότι ἦτον ἀνάγκη νὰ πλεύσω μεῖ τὰ ρούχα), στάζων ἄλμην καὶ ἀφρόν, θὰ ἐβάδιζα δισχίλια βήματα διὰ νὰ ἐπιστρέψω ἀπὸ ἄλλο μονοπάτι πάλιν πλησίον τοῦ κοπαδιοῦ μου, θὰ κατέβαινα τὸν κρημνὸν παρακάτω διὰ νὰ λύσω τὴν Μοσχούλαν τὴν αἰγὰ μου, ὅποτε ἡ ἀνεπιὰ τοῦ κύου Μόσχου θὰ εἶχε φύγει χωρὶς ν' ἀφήσῃ βεβαίως κανέν ἵχνος εἰς τὸν αἰγιαλόν. Τὸ σχέδιον τοῦτο ἂν τὸ ἐξετέλουν, θὰ ἦτον μέγας κόπος, ἀληθὴς ἄθλος. Θὰ ἐχρειάζετο δέ καὶ μίαν ὥραν καὶ πλέον. Οὐδέ θὰ ἦμην πλέον βέβαιος περὶ τῆς ἀσφαλείας τοῦ κοπαδιοῦ μου.

Δέν ὑπῆρχεν ἄλλη αἴρεσις, εἰμὴ νὰ περιμένω. Θὰ ἐκράτουν τὴν ἀναπνοὴν μου. Ἡ κόρη ἐκείνη δέν θὰ ὑπόπτειε τὴν παρουσίαν μου. Ἄλλως ἦμην ἐν συνειδήσει ἄθῳος.

Ἐντοσοῦτώ ὅσον ἀθῶος καί ἄν ἤμην, ἡ περιέργεια δέν μοῦ ἔλειπε. Καί ἀνεροικήθην πάλιν σιγά - σιγά πρὸς τὰ ἐπάνω καί εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βράχου, καλυπτόμενος ὀπισθεν τῶν θάμνων ἔκνυπα νά ἴδω τὴν κολυμβῶσαν νεάνιδα.

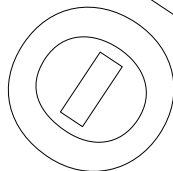
Ἦτον ἀπόλαυσις, ὄνειρον, θαῦμα. Εἶχεν ἀπομακρυνθῆ ὡς πέντε ὀργυῖας ἀπὸ τὸ ἄντρον, καί ἔπλεε, κ' ἔβλεπε τώρα πρὸς ἀνατολάς, στρέφουσα τὰ νῶτα πρὸς τὸ μέρος μου. Ἔβλεπα τὴν ἀμαυράν καί ὁμως χρυσιζουσαν ἀμυδρῶς κόμην της, τὸν τράχηλόν της τὸν εὐγγραμμον, τὰς λευκάς ὡς γάλα ὠμοπλάτας, τοὺς βραχίονας τοὺς τορνευτοὺς, ὅλα συγχεόμενα, μελιχρά καί ὄνειρώδη εἰς τὸ φέγγος τῆς σελήνης. Διέβλεπα τὴν ὀσφύν της τὴν εὐλύγιστον, τὰ ἰσχία της, τὰς κνήμας, τοὺς πόδας της, μεταξύ σκιάς καί φωτός, βαπτιζομένα εἰς τὸ κῦμα. Ἐμάντευα τὸ στέρον της, τοὺς κόλπους της, γλαφυροὺς, προέχοντας, δεχομένους ὅλας τῆς αὔρας τὰς ριπὰς καί τῆς θαλάσσης τὸ θεῖον ἄρωμα. Ἦτον πνοή, ἴνδαλμα ἀφάνταστον, ὄνειρον ἐπιπλέον εἰς τὸ κῦμα· ἦτο νηρηίς, νύμφη, σειρήν, πλέουσα, ὡς πλέει ναῦς μαγική, ἡ ναῦς τῶν ὀνειρῶν...

Οὔτε μοῦ ἤλθε τότε ἡ ἰδέα ὅτι, ἄν ἐπάτουν ἐπάνω εἰς τὸν βράχον, ὄρθιος ἢ κυρτός, με σκοπὸν νά φύγω, ἦτον σχεδὸν βέβαιον, ὅτι ἡ νέα δέν θά μ' ἔβλεπε, καί θά ἤμποροῦσα ν' ἀποχωρήσω ἐν τάξει. Ἐκείνη ἔβλεπε πρὸς ἀνατολάς, ἐγὼ εὐρισκόμην πρὸς δυσμὰς ὀπισθεν της. Οὔτε ἡ σκιά μου δέν θά τὴν ἐτάραπτεν. Αὐτὴ, ἐπειδὴ ἡ σελήνη ἦτον εἰς τὰ ἀνατολικά, θά ἔπιπτε πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος, ὀπισθεν τοῦ βράχου μου, κ' ἐντεῦθεν τοῦ ἄντρον.

Εἶχα μείνει χάσκων, ἐν ἐκστάσει, καί δέν ἐσκεπτόμην πλέον τὰ ἐπίγεια.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να αναφέρετε με παραδείγματα μέσα από το παραπάνω κείμενο, πέντε από τα βασικά χαρακτηριστικά της διηγηματογραφίας του Α. Παπαδιαμάντη.
Μονάδες 15
2. Να χαρακτηρίσετε το είδος της αφήγησης λαμβάνοντας υπόψη την οπτική γωνία από την οποία παρουσιάζονται τα γεγονότα από τον αφηγητή στο συγκεκριμένο απόσπασμα.
Μονάδες 20
3. «Ο Παπαδιαμάντης δεν είναι φωτογράφος, είναι ψυχογράφος. Δεν μένει εις ὅ,τι ακούει και βλέπει, εις το περίγραμμα, προχωρεῖ εἰς ὅσα διαισθάνεται ἔτσι δε δεν ζωγραφίζει απλῶς, ἀλλὰ δημιουργεῖ ἀνθρώπους, κοινωνίες, χώρους» [Νικόλαος Τωμαδάκης, Αλέξ. Παπαδιαμάντης (1851 – 1911)]. Να επαληθεύσετε την παραπάνω ἄποψη με στοιχεία ἀπὸ τὸ ἀπόσπασμα τοῦ Α. Παπαδιαμάντη.
Μονάδες 20
4. Να δώσετε δύο ερμηνείες, οι οποίες κατά καιρούς ἔχουν προταθεῖ για τὸ διήγημα «Ὀνειρο στο κύμα» ἀπὸ διάφορους μελετητές καὶ να τις σχολιάσετε σε δύο παραγράφους (130 – 150 λέξεις), ἀφοῦ λάβετε ὑπόψη τὸ ἀπόσπασμα που σας δόθηκε.
Μονάδες 20
5. Να γίνει συγκριτικός σχολιασμός τοῦ ἀποσπάσματος ἀπὸ τὸ «Ὀνειρο στο κύμα» τοῦ Α. Παπαδιαμάντη με τὸ παρακάτω ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ ποίημα «Ὁ Πόρφυρας» τοῦ Δ. Σολωμοῦ ὅσον ἀφορὰ στὴν παρουσίαση τῆς ἰδανικῆς ομορφιάς.
Μονάδες 25

Διονύσιος Σολωμός

«Ο Πόρφυρας»

2

*Κοιτάς του ρόδου τη λαμπρή πρώτη χαρά του ήλιου,
Ναι πρώτη, αλλ' όμως δεύτερη από το πρόσωπό σου!*

3

«Χιλιάδες άστρα στο λουτρό μ' εμέ να στείλ' η νύχτα!»

4

«Γελάς και συ στα λούλουδα, χάσμα του βράχου μαύρο»

5

*«Κοντά 'ναι το χρυσόφτερο και κατά δω γυρμένο,
Π' άφησε ξάφνου το κλαδί για του γιαιού την πέτρα,
Και κει γρικά της θάλασσας και τ' ουρανού τα κάλλη,
Και κει τραβά τον ήχο του μ' όλα τα μάγια πόχει.
Γλυκά 'δεσε τη θάλασσα και την ερμιά του βράχου,
Και τ' άσπρο κράζει πάρωρα, και πρέπει να προβάλει
Πουλί, πουλάκι, που σκορπάζ το θαύμα της φωνής σου,
Ευτυχισμός α δεν είναι το θαύμα της φωνής σου,
Καλό στη γη δεν άνθισε, στον ουρανό, κανένα.
Αλλ' αχ! να δώσω μια πλεξιά, και να 'μαι και φθασμένος
Ακόμ', αφρέ μου, να βαστάς και να 'μαι γυρισμένος,
Με δύο φιλιά της μάνας μου, με φούχτα γη της γης μου»*

6

*«Φιλώ τα χέρια μ' και γλυκά το στήθος μ' αγκαλιάζω,
Ανοιχτά πάντα κι άγρυπνα τα μάτια της ψυχής μου,
Ποια πηγή τάχα σε γεννά, χαριτωμένη βρύση;»*